1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-6740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 95. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ТРАВНЯ 1963 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 21, 1963 No. 95. VOL. LXX.

КУПЕРА ОВАЦІЙНО ВІТАЮТЬ НА ФЛОРИДІ; ВІН ЗВІТУЄ ПРО СВІЙ ЛЕТ

Ковкоа Віч, Флорида. — В неділю 19-го травня астронавт майор летунства Лерой Гордон Купер прибув із своєю родиною, дружиною і двома доньками на Флориду, де його оваційно вітали розентузіязмовані маси народу, які співали, плескали в долоні і повівали прапорцями. Потім астронавт Купер на пресовій конференції звітував про свій 34-годинний лет, під час якого він 22 рази облетів Землю. Він оповідав про те, що робив численні світлини окремих місць Землі, але не фотографував військових об'єктів. Він з гумором говорив про свій лет. Він виявив, що кілька разів під час лету користав із короткого сну, крім одного понад 7-годинного. Він сказав, що не дуже турбувався тим, що йому відмовила функціонувати механічна контрольна апаратура при кінці лету, бо він вірив у те, що контрольну систему зможе опанувати ручно. Після виходу з кабіни він мав коротке запаморочення на літаконосці, яке виникло після того, як зробив кілька кроків по червоному килимі, який простелили йому під ноги моряки. Був клопіт з їдженням, бо хоч харчів було доволі, то Купер не їв стільки, що повинен би був їсти. Висушені харчі він розпускав у воді, щоб можна було їх споживати. Він мав багато праці з тим, що мусів для лікарських цілей помпувати сеч до до нремих посуд, і це зайняло йому 45 хвилин. Лікарі досліджують сеч, в якій має витворюватися забагато вапна. В понеділок астронавт матиме вільний день після тяжкої подорожі довкола Землі і відпочиватиме на Флориді разом із родиною. У вівторок він буде на прийнятті у Президента в Білому Домі, де Президент відзначить його Золотою Медалею. Столиця вітатиме його на вулицях міста у вівторок, а Ню Йорк приготовляється до традиційної паради на Бродвею, яким астронавт поїде до Сити Голл, де його вітатиме посадник міста Роберт Вагнер.

В суботу 18-го травня майор Купер прибув з літаконосця Кірсадж гелікоптером до Гонолюлю, де його оваційно вітали і де він бачився із своєю дружиною та двома донечками. Гонолюлю вітало його як свого земляка, бо Л. Гордон Купер жив там після другої світової війни із своїми батьками. У вітанні брали участь всі раси, що там живуть: китайці, філіппінці, японці, португальці, американці та англійці. Губернатор Бирнс оголосив Купера за адоптованого сина Гаваїв. Ще на кораблі Кірсардж астронавт Гордон Купер 17-го травня захоплювався перед журналістам тим, що він із своєї кабіни „Віра 7" міг бачити дуже виразно озеро Клір, летячи понад Гюзтоном в Тексасі, але свого дому не міг доглянути, бо він стоїть між деревами і навіть із звичайного літака його не можна бачити. Зате астронавт дуже докладно бачив із висоти 110 миль, як із хати в гімамяйських горах в Тибеті ішов дим, стелячися понад білим снігом. Так само над Південною Африкою міг Купер бачити світло із сільських хат недалеко Блемфонтейну. Він міг це так докладно бачити, бо була ідеальна погода. Купер спав на літаконосці Кірсардж 9 і пів години, як теж і в кабіні 7 і пів години. Головний лікар проєкту Меркурій д-р Чарлз А. Беррі таки твердить, що Купер мусів мати якийсь страшний сон під час лету, коли його пульс становив 120 (а не нормальних 55) на мінуту, а число віддихів збільшилося з 12-ох до 25. Сам Купер заперечує це, кажучи, що він не пригадує собі жадного сну. Але д-р Беррі твердить, що кожна людина більшість сонного часу переводить на снах, хоч дуже рідко ті сни пам'ятає. Бувши на кораблі Кірсардж (це індіянське слово означає „небо") Купер оповів історію про те, як він „ловив" каплі води, які літали в кабіні довкола нього. В одній хвилині він бачив, що в кабіні, де не було притягання Землі і панував закон невагомости, почали кружляти каплі води та засланяти йому дуже прецизні інструменти, яких там було повно. Він не міг їх зловити рукою, бо вони втікали так, як на Землі втікає живе срібло, коли його хочеться зловити. Та Купер порадив собі так, що ловив ті каплі хусткою до носа. Тепер майбутні астронавти матимуть із собою кілька вологих хустинок.

Юлія Рудницька померла в Ню Йорку

Ню Йорк. — Юлія Рудницька, вдова по старшині Української Галицької Армії, яка від 1951-го року проживала в Ню Йорку, померла після довголітньої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, в п'ятницю 17-го травня. Покійна була матір'ю Наталі Чапленко, яка померла в Ню Йорку в 1953 р., проф. д-ра Ярослава Рудницького з Вінніпегу, д-ра В. Рудницького, працівника Колюмбійської бібліотеки в Ню Йорку та д-ра Олекс. Рудницького з Монтреалу. Похорон відбудеться з каплиці Боєртави на Бронксі при Вебстер авеню о год. 10-ій перед полуд. у вівторок 21-го травня заходами погребового заведення Петра Яреми.

В НІМЕЧЧИНІ ПОМЕР Д-Р ВАСИЛЬ БОГДАН БІЛИНКЕВИЧ

Бонн. — Тут у шпиталі помер дня 12-го травня ц. р., після нещасливого випадку відомий в ділянці української суспільної опіки д-р Василь Богдан Білинкевич, колишній сотник Українських Січових Стрільців. Покійний, який жив до останнього часу в Дюссельдорфі, Зах. Німеччина, помер на 70-му році життя.

В АМЕРИЦІ

● **Фундація Джозефа П. Кеннеді**, Президентового батька, призначила 225,000 дол. цього року на нагороди для тих осіб або організацій, які можуть похвалитися визначним успіхом в дослідах або в праці в ділянці лікування недорозвинених осіб. Директором цієї Фундації є Сарджент Шрайвер, який оголосив, що нагороди в сумі від $ 5,000 до $ 25,000 можуть діставати громадяни всіх країн світу. Ця Фундація заснована в 1946 році на пам'ять сина Джозефа П. Кеннеді, який згинув у другій світовій війні як лейтенант летунства.

● **Сенатор-демократ з Аляски Е. Л. Бартлет** домагається, щоб Уряд Публічного Здоров'я збільшив видатки на досліди над радіацією, яку треба так трактувати, як трактується недугу пістряку. „Вона є, вона нам загрожує, і її не сміємо не бачити," — казав сен. Бартлет.

● **Канада** збільшила платні для всіх військовиків, і те збільшення діє взад від 1-го жовтня 1962-го року. Збільшено платні чотирьох перших ранґ тим способом, що піднесено основну платню на 48 дол. річно.

● **Президент Кеннеді** прийняв в Білому Домі окремий комітет, який підготовляє в липні 1964-го року виставку старих вітрильних кораблів. Досі вже зголосили свою участь в цій виставці в нюйоркському порті кільканадцять держав. Ці кораблі мали б спочатку зібратися в портах Бермудських островів, а звідтам поплисти до нюйоркського порту. Президент Кеннеді має бути протектором цієї міжнародної виставки, яка відбудеться в рамках Світової Нюйоркської Виставки.

МИТРОПОЛИТ СЕНИШИН ПОБЛАГОСЛОВИВ НОВУ ШКОЛУ В ДЖЕРЗІ СИТІ

ВПреосв. Митрополит Амврозій Сенишин

Впр. о. декан Антін Борса

Джерзі Сіті. — В неділю 19-го травня ц. р. о год. 4-ій по полудні, відбулося тут урочисте благословення нової великої української парафіяльної школи, будову якої тількищо завершено коштом кругло пів мільйона долярів. Акту благословення довершив первоієрарх Української Католицької Церкви в ЗДА ВПреосв. Кир Амрозій Сенишин в асисті місцевих парохів о. декана Антона Борси о. Зиновія Бачинського, о. Михайла Кіндія та численного духовенства, у приявности посадника міста Томаса Ганджемі, суперінтендента місцевих шкіл, численних інших місцевих достойників та великої кількости парафіян і шкільної дітвори. Врочистість почалася процесією шкільної дітвори під проводом учителів до приміщеної при цій самій вулиці Бентлі парафіяльної резиденції, з якої ця процесія супровадила Владику й духовенство до шкільного будинку, побудовного за плянами приявного на урочистості інж.-арх. Аполінарія Осадци. Біля будинку відбулося урочисте вмурування наріжного каменя, в який для майбутніх поколінь покладено відповідну грамоту - заповіт. Опісля в шкільній каплиці Владика довершив благословення школи, після чого був відправлений молебень. Владика виголосив проповідь, пригадуючи, що великі і гарні речі творяться тільки великим зусиллям і жертвами. Так і ця школа постала великими зусиллями і жертвами оо Парохів та парафіян і в цьому її краса і велич. Під час відправи співав хор під проводим Осипа Стецури та в в асисті Івана Задорожного і Остапа Улицького.

ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА В ДІТРОЙТІ ПРИЧИНЯЄТЬСЯ ДО ЗДВИГНЕННЯ ЦЕНТРУ В БАВНД БРУКУ

Преосв. Архиєпископ Мстислав Скрипник

Дітройт. — Парафіяни української православної церкви св. Марії в Дітройті склали вже понад 7,000 дол. і мають внедовзі скласти дальших 5,000 дол. у користь того православного Центру, що його здвигається завдяки невтомним зусиллям ВПреосв. архиєп. Мстислава Скрипника. Кампанію за збіркою фондів в Дітройті на названу ціль проводить Препод. о. Олександер Новицький, парох церкви св. Марії. Як відомо, православний центр в Бавнд Бруку, Н. Дж. спершу був подуманий головно, як величава святиня, Церква-Пам'ятник, але згодом біля неї створюється видавництво, музей та цвинтар, на якому спочило вже чимало видатних українських діячів, що їх приймають там і хоронять без уваги на віровизнання. Високопреосв. архиєпископ Мстислав, будучи недавно в Дітройті, виголосив патріотичну промову, в якій м. ін. згадав про 30-річчя штучно Москвою спричиненого голоду в Україні та про бажання створити той осередок в Бавнд Бруку, який став би одним із прибіжищ української культури в Америці. Американський часопис "Detroit News", помістивши ширшу вістку про перебування в Дітройті архиєпископа Мстислава, згадав м. ін. про правильне передбачення того Владики, як посла до варшавського сойму, в його промові з 2 вересня 1939 р., що Совєтська Росія вб'є ніж у спину Польщі. Архиєпископ Мстислав критично висловився про приявність „обсерваторів" підсовєтської Російської Православної Церкви на Вселенському Соборі в Римі, де вони грають ролю демобілізаторів антикомуністичних настроїв католицького світу.

„Тризуб" у фіналі за чашу Луїса

Філядельфія. — У півфінальній грі за чашу Луїса футбольна одинадцятка **УСО „Тризуб" Філядельфія**, перемогла в неділю 19-го травня команду Інтер Клюб. Ню Йорк, 6:1, авансуючи до фіналу в цій конкуренції. Ворота для „Тризуба" здобули: Ферейра (2), Нога (2), Чижович і Яковіно по одному.

„Чорноморська Січ", Ньюарк, зремісувала свої змагання 0:0 проти Португальського С. К. з Ньюарк у другому півфіналі гор за чашу Луїса. Помимо гнітучої переваги в полі та численних нагод здобути ворота, напасники Чорноморської Січі не зуміли проломити твердої дефензиви суперника. Ці змагання будуть повторені в одну з найближчих неділь.

Німецька команда **Ф. К. Schalke 04** започаткували своє турне по Америці перемогою 3:1 над футбольною збірною Німецько - Американської Ліґи. Ворота для семикратного мистця Німеччини здобули: Кройц, Козловскі та Бекман, після цього як Маєр здобув ведення для збірної вже в перших хвилинах гри. Змаганням на Довнінґ стадіоні в Ню Йорку приглядалося — 14 000 глядачів.

● **Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едґар Гувер** закликає всіх американців вшанувати пам'ять тих 77 працівників, які виконуючи свої обов'язки в 1962-му році, згинули від ворожої злочинної руки. Між ними було 47 поліційних працівників, які згинули з рук бандитів.

ЄПИСКОП ЙОСИФ ШМОНДЮК ДОВЕРШИВ АКТУ БЛАГОСЛОВЕННЯ КАПЛИЦІ СВ. ВОЛОДИМИРА НА СОЮЗІВЦІ

Преосв. Єпископ Йосиф Шмондюк

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Кінцеві дні минулого тижня, субота й неділя 18 і 19 травня ц. р., проходили на цій оселі Українського Народного Союзу під знаком урочистостей, зв'язаних з благословенням новопобудованої величавої української католицької каплиці св. Володимира Великого. Довершив акту благословення в неділю о год. 3.30 по пол. Стемфордський Єпископ Преосв. Кир Йосиф Шмондюк в сослуженні священиків Впр. оо. Любомира Гузара, душпастиря Союзівки, Омеляна Манастирського із Стемфорду, Володимира Андрушкова із Бруклину, Богдана Волошина з Вотервліт і Богдана Осідача з Гадсону. Після відправлення обрядів благословення каплиці св. Володимира і посвячення чаші й дискосу, під час яких співав хор ім. Митрополита Андрея Шептицького з Ню Йорку під диригентурою проф. Романа Левицького, Преосвященний Йосиф Шмондюк виголосив проповідь до зібраних на урочистості членів гол. уряду УНС і численної громади вірних із Союзівки й околиці. У своєму слові Владика висловив бажання, щоб новозбудована і посвячена ним каплиця причинилася до слави Божої й користи нашої Церкви й українського народу і поґратулював Українському Народному Союзові за її збудування і випосаження. Перед цим актом благословення в неділю 19-го травня ц. р., ранком були відправлені в каплиці, збудованій в українському народному стилі за проєктом інж. Аполінарія Осадци й оздоблений іконами в рямцях гуцульського стилю і такими ж хрестами і свічниками, дві Божественні Літургії, першу із яких відправив Впр. о. д-р Василь Вавриk, ЧСВВ, із Торонта і другу для вірних церковної громади Союзівки їхній душпастир Впр. о. Любомир Гузар. Під час другої Служби Божої співав хор ім. Митр. А. Шептицького під диригентурою проф. Романа Левицького. Після цієї Служби Божої були посвячені справлені УНСоюзом для новозбудованої каплиці ризи і літургійні книжки.

Преосв. Кир Йосифа Шмондюка при його в'їзді на Союзівку зустрічали зібрані під транспарентом „Вітайте, Владико" члени Головного Уряду УНСоюзу під проводом гол. предсідника Йосипа Лисогора, який, вручаючи Владиці хліб і сіль, просив його благословити і новозбудовану каплицю і Український Народний Союз та його діяльність. Після цього Владика в ризах і в супроводі священиків та членів Гол. Уряду УНС перейшов до каплиці, де привітав його від вірних церковної громади Союзівки й околиці ред. Богдан Кравців і хор відспівав відповідну до урочистої хвилини церковну пісню. Після благословення каплиці в залях гостинниці Союзівки відбулося прийняття для Владики і священиків та членів Гол. Уряду УНСоюзу. Владику привітав короткою промовою гол. предсідник Й. Лисогір, після чого провід прийняття перебрав гол. секретар УНС д-р Ярослав Падох, який у своїй промові, вітаючи Владику й гостей, підкреслив радісний факт, що перше десятиріччя оселі УНСоюзу завершується посвяченням величавої каплиці і відданням її під опіку українського святого і володаря св. Володимира Великого. Під час прийняття промовляли ще душпастир Союзівки Впр. о. Л. Гузар, гол. касир Роман Слободян і наприкінці коротку промову виголосив Владика Кир Йосиф Шмондюк.

У зв'язку з урочистістю благословення каплиці в суботу 18 травня відбувся у великій концертовій залі Союзівки дуже вдалий концерт Хору ім. Митрополита Андрея Шептицького під диригентурою проф. Романа Левицького. На програму цього концерту склалися сольоспіви Христі Боднар і Христі Карпевич при фортепіяновому супроводі Андрійка Шуля, після чого цілий хор відспівав в'язанку релігійних пісень різних українських композиторів із сольовими виступами в них Христі Карпевич, Олега Богачевського, Ольги Ляхович, Марії Марко, Анни Король, Євгена Макара, Богдана Хабурського і Христі Боднар. Добрим мистецьким виконанням хор, його диригент, солістки і солісти здобули щире признання зібраних на концерті гостей.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУВСЯ XI З'ЇЗД Т-ВА БУВШИХ ВОЯКІВ УПА

У З'ЇЗДІ ВЗЯВ УЧАСТЬ ПРОФ. С. ЛЕНКАВСЬКИЙ

Ню Йорк. — У Домі Визвольного Фронту 18 травня відбувся тут XI З'їзд Товариства б. вояків УПА ім. ген.-хорунжого Тараса Чупринки. У З'їзді взяли участь понад 30 делеґатів Відділів, голова Головної Управи братнього Товариства з Канади М. Кошик (Горко) та гості. До Президії З'їзду були обрані Вол. Хомин (Карло) — голова, І. Оліср (Кум), А. Мицьо (Верниволя); до почесної президії — довго оплескуваного Голову Проводу ЗЧ ОУН проф. Степана Ленкавського, М. Кошика (Горко), М. Фурду — голову ГУ СУМА. Після обрання комісій і прийняття протоколу попереднього З'їзду, учасники вислухали докладний звіт голови ГУ Т-ва Миколи Грицков'яна - Макаренка, що показав всебічне зростання активности Товариства. Його доповнили звіти членів Управи та керівники різних комісій. З великою увагою З'їзд вислухав слово голови Проводу ЗЧ ОУН проф. С. Ленкавського. В другій половині дня, після одноголосного уділення абсолюторії уступаючій Управі, обрано нову Управу в такому складі: М. Грицков'ян — голова, М. Сидор (Петя) — заступник, В. Хома — другий заступник, І. Ділай (Корчик) — секретар, П. Штефаровський (Топір) — скарбник; члени Управи — М. Черешньовський, А. Мицьо (Верниволя), д-р Б. Гук (Скала), С. Данів (Марко). Контрольну комісію очолив п. Несторук, Товариський Суд — Л. Футала (Лагідний), Суспільну Опіку — М. Шашкевич (Рись). Після схвалення резолюцій, внесків та побажань, а також звітів з Відділів закрито З'їзд відспіванням „Не пора". Увечері того ж дня на вечірці-зустрічі перед переповненою громадянством залею виступив з промовою голова Проводу ЗЧ ОУН проф. С. Ленкавський. Після вислухання багатьох привітів відбулася цікава мистецька програма у виконанні співачки М. Лисяк, актора Я. Пінота-Рудакевича, письменників І. Керницького і М. Понеділка; програму вів О. Лисяк, фортепіяновий супровід — Лідії Бульби. Вечірку-зустріч зафільмував п. Ярослав Кулинич.

АМЕРИКА ВСТАНОВЛЯЄ РЕКОРД ЛЕТУ НА ШЛЯХУ ВАШИНГТОН-МОСКВА

Москва. — В неділю 19-го травня ц.р. голова американської державної Комісії Атомової енерґії д-р Гленн Сібор. і 9 інших атомових фахівців та урядовців тієї Комісії прилетіли з Вашинґтону до Москви, щоб оглянути деякі совєтські атомові споруди та підписати з Совєтами нову умову про обмін деякими інформаціями задля користування атомовою енерґією для мирних цілей. Цим летом Президентський джет „Беінґ 707-320 Б" пробив шлях Вашингтон-Москва, 5.004 миль, у 8 годинах, 38 хвилинах і 42 секундах, летючи з пересічною швидкістю 580 миль на годину. Коли кол. віце-президент Ричард Ніксон летів до Москви 23 липня 1959 р., то тодішній джет лінії „Пан-Амерікен Ейрвейс" протелів трасу Ню Йорк-Москва за 8 годин 53 хвилини. Ці американські лети заперечують совєтський закид, наче б Америка тому зволікала з підписанням умови про постійну летунську пасажирську комунікацію між Ню Йорком і Москвою, що вона не має відповідних літаків. Совєти виставили у вересні мин. року літак типу „ІЛ-62", який ніби може проробльовати шлях Москва-Ню Йорк у 9-х годинах. Д-ра Ґлена Сіборґа, який перед перебранням головства в Комісії Атомової Енерґії був професором у Каліфорнійському унів. і лавреатом Нобеля з фізики, привітали на летовищі в Москві голова совєтської Ради для мирного користування атомовою енерґією Андронік Петрозіянц, вірменин з роду, який заявив Сіборґові, що „ми покажемо вам навіть більше, ані ж ви хотіли бачити". Американська група має залишитись в СССР 10 днів. Джетовий літак, що привіз її, мав зараз наступного дня відлетіти безпосередньо до Кейп Канаверал на Флориді, щоб перевезти майора Ґордона Купера до Вашинґтону.

Захід відкинув протест СССР проти атомової зброї для НАТО

Бонн. — ЗДА, Британія і Західня Німеччина відкинули в суботу 18-го травня ц. р. протест Совєтського Союзу зголошений вже двічі, в минулому місяці і в минулому тижні проти пляну атомового узброєння членських держав Атлантійського Союзу (НАТО). В західньо - німецькій нові таврується „імпертинентський" тон совєтської ноти та постійні „непогамовані" атаки совєтської пропаганди проти Західньої Німеччини. Американська й британська ноти звертають увагу, що Західня Европа лежить в сфері досягальности совєтських атомових ракет та летунства з атомовими бомбами. Західні держави звертають увагу, що Совєти видно стоять на становищі, що тільки вони мають право зброїтися і погрожувати своєю збройною потугою, а загрожені країни не мають права приготовлятись до оборони. Західні держави радять Совєтам виявити свою добру волю в переговорах над загальним роззброєнням, яке було б найкращою ґарантією проти всякої загрози війни.

Кеннеді відвідає Папу в червні ц. р.

Рим. — През. Кеннеді відвідає Папа Івана XXIII під час свого перебування в Італії, куди він відлетить 20-го червня ц. р. з Вашингтону. Відвідини у Ватикані відбудуться через день - два пізніше. Докладний поділ годин виготовить щойно група американських урядовців, яка від'їде до Европи 27-го ц. м. През. Кеннеді буде другим американським президентом, що буде прийнятий Папою. Першим був Д. Д. Айзенгавер, який в подорожі до Індії і Пакістану зупинився в Римі й відвідав Папу в грудні 1959 р. Зрештою ще не відомо навіть, що відвідини у Папи відбудуться у Ватикані, чи в якійсь літній резиденції Папи. З уваги на вік і стан здоров'я Івана XXIII не припускають, щоб Папа міг виїхати з Риму кудись дальше. Водночас американські чинники заперечили, наче б през. Кеннеді плянував поширення первісного пляну своєї подорожі до Европи також на Париж чи Лондон. Президент поїде — як передбачалось раніше — тільки до Італії, Західньої Німеччини, Західнього Берліну і Ірляндії.

Тіто захвалює СССР і таврує китайських комуністів

Беоґрад. — У великій промові, що її виголосив 18 ц. м., Тіто на засіданні комуністів Центрального Комітету Ліґи Югославських комуністів, Тіто підкреслював „не тільки нормальні, але приязні" взаємини між Югославією та Совєтським Союзом і водночас таврував китайських комуністів, як „троцькістів", „догматистів", „сектантів" і „непослідовних безпринципників". Однак Тіто підкреслював незалежність і „неповʼязаність" Югославії, яка хоче так само зберігати добрі взаємини „з капіталістичним державами, в тому числі з З'єдиненими Державами". Альбанців він лаяв, як лакеїв комуністичного Китаю. У відповіді на комуно-китайські закиди, що Тіто своєю господарською політикою веде Югославію до господарської катастрофи і що Югославія переживає вже тепер економічну кризу, Тіто кепкував, що китайські комуністи напевне прагнули б знаходитись в стані такої кризи, як Югославія і мати такі перспективи, як її має югославська економіка.

У СВІТІ

● **Популярний французький фільмовий актор Жан Поль Бельмонд** заскаржив французьку поліцію за брутальність. Він рятував пораненого у вуличному автомобільному випадку мотористa, а коли наспіла поліція, настоював, щоб мерщій відвезти раненого до шпиталю, а щойно потім списувати подробиці випадку. У суперечці на цьому тлі він нібито образив поліціянта, а поліціянт побив його палкою до непритомности. Паризька поліція взагалі має кепську славу у французів з своєї поведінки з публікою, особливо під час будь-яких заворушень.

● **91-літній англійський філософ Бертранд Рассел** звернувся до своїх земляків з публічним закликом, щоб вони продовжували кампанію проти т. зв. секретного відділу британського штабу, який займається атомовою обороною країни. Рассел похвалює шпигунство і саботажні акти проти власних збройних сил, як ось блокування телефонічних ліній розвідки, марші до заборонених частин військових споруд, оприлюднювання військових тайн іт.п.

● **Швайцарська державна установа для справ туристики** проголосила, що вона признає відшкодування 310 жертвам тифу минулої зими в центрі зимового спорту Зермат. На кошт Швайцарії кожний, хто хворів тифом, заразившись ним у Верматі, може прилетіти чи приїхати туди й безкоштовно перевести в Швайцарії три тижні, в будь-якій порі року.

● **Альжирський прем'єр Ахмед Бен Белла**, який нахвалявся, що заведе в Альжирі „соціялізм кастрівського типу" і недавно гостював у себе Гамаля Абделя Нассера, запросив французького президента де Голя, щоб той відвідав Альжир. Не відомо, чи де Голь ті запросини прийняв.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

За здоровий доляр

Фінансова політика теперішнього Уряду — під постійним обстрілом критики. Останнім її дуже відвертим і гострим виступом була стаття колишнього президента Д. Д. Айзенгавера в „Сатардей Івнінг Пості" з 18 травня цього року, під назвою „Видаткування — шлях до турбот". Цей заголовок правильно віддає сутній зміст статті: Айзенгавер закидає теперішньому Урядові „видаткування задля видаткування". Він таврує так звану „нову економічну політику", яка ніби тільки іншою назвою покриває ту стару політику, що полягала в іньєкціях капіталу з державної каси в крайове господарство, які давали на короткий час поштовх до збільшення продукції, але на довшу мету приводили до інфляції, найбільшого нещастя для країни і народу. Айзенгавер називає таку господарську політику безвідповідальною, бо вона — каже він — бере під увагу тільки теперішній час, обтяжуючи дітей і внуків, які дістануть в спадщині непосильний тягар державної заборгованости і фінансовий хаос. Айзенгавер закидає Урядові, що його теперішнім гаслом є: витрачай більше, збирай грошей менше, лізь у борги. Тому він, приєднуючись до думки про конечність зменшити прибутковий податок, рішуче виступає проти одночасного збільшення видатків, поручаючи зредукувати їх задля осягнення бюджетової рівноваги.

Очевидно, що зголошення бюджету на $98.8 більйона мусіло викликати палку публічну дискусію, тим паче що скоро виявилось, що насправді новий бюджет перевищить $100 більйонів. Зменшення податкових вплівів внаслідок обниження прибуткового податку дасть кругло 11.9-більйоновий дефіцит бюджету, при чому Уряд признає, що такі „плянові дефіцити" будуть продовжуватись ще рік-два, поки крайова продукція, яка зросте внаслідок збільшеної купівельної сили громадян - споживачів, не вирівнає отих податкових втрат і не дозволить зрівноважити бюджет. Айзенгавер доказує різними прикладами, що Уряд витрачає державні гроші в тих ділянках, які повинні бути предметом інвестицій приватного капіталу чи навіть приватної філянтропії. Він звертає увагу на те, що у випадку несподіваного господарського заламання, як то було в 1959-му році, або у випадку несподіваної міжнародної кризи, як то було під час вибуху Корейської війни, держава буде примушена видаткувати знову надзвичайні суми — маючи порожню касу. Втеча до нової державної заборгованости — твердить він — мусить спричинити упадок вартости доляра, який стане тоді „доляриком".

Конкретно, Д. Д. Айзенгавер твердить що без шкоди для безпеки країни можна провести поважні заощадження в чотирьох ділянках, в яких теперішній Уряд надзвичайно підвищив видатки: в бюджеті збройних сил, в космічних дослідах, у допомозі закордонові та допомозі сільському господарству. Він звертає увагу на те, що оборонна сила країни полягає не у високих цифрах різних родів зброї, а в морвлі народу та в здоровій економіці країни. Зменшення вартости валюти і інфляція були причинами заламання психіки німців і приходу до влади Гітлера. „Патріотизм потрібний ще більше, як усі гармати, що їх ми можемо випродукувати".

Хоч в думках, висловлених колишнім президентом Айзенгавером, є напевно багато дискусійних тверджень, проте вони наповнені великою журбою за стан нації і країни, і вони варті глибокої призадуми. Тому й викликали вони в американській пресі поважний відгук.

Вирок смерти й оплески

У більшості країн світу найтяжчих злочинців карали й карають смертю. В умовах західніх демократичних державних устроїв смертні вироки проголошується після докладного судового розгляду і після продуманого рішення судових трибуналів чи лав присяжних — в атмосфері поваги і спокою. Смерть є смерть — і навіть у віношенні до найгіршого нелюда, розбійника, душогуба закони людяности не дозволяють на будь-які вияви втіхи чи злорадости.

Інакше в Совєтському Союзі й інших комуністичних країнах. Вироки смерти приймається там з-правила „із великим схваленням" не тільки зігнаних на судову залю представників „громадськости", але й преси. В численних судових процесах проти спекулянтів, хабарників і розкрадачів державного майна міру найвищого покарання — розстріл схвалюють тепер безупину по всіх республіках Совєтського Союзу, при чому відбувається це в супроводі оплесків присутніх на залі совєтських громадян і під загальну апробацію „всього народу". Чим важчі вироки в совєтських судових процесах і чим більше їх, тим сильніше „совєтські люди" плещуть.

В подібній атмосфері проходило проголошення смертного вироку в останньому шпигунському процесі, що відбувався перед Верховним Судом СССР, значить, перед найвищою совєтською судовою установою. У висліді процесу совєтського громадянина Олега Пеньковського засуджено, як шпигуна і „зрадника батьківщини", до найвищої міри покарання — розстрілу. Повідомляючи про закінчення процесу, московська „Правда" в числі із 12-го травня цього року стверджувала дослівно: „Гарячим схваленням, бурхливими оплесками зустрічають присутні проголошений вирок. Нехай знають усі наші недруги, що такі ж удари народного гніву покарають кожного, хто затіє подібне чорне діло проти країни Рад". Про те, що проголошення вироку на Пеньковського супроводилось „гарячими оплесками" не тільки совєтських громадян, що були в судовій залі, але й усього народу, повторяли за „Правдою" всі совєтські газети.

Навіть само виконання смертного вироку, значить відкинення відклику Пеньковського до Верховного Совєту СССР і його розстріл, совєтські офіційні органи прийняли з висловами „гарячого схвалення". Повідомляючи про екзекуцію, що була здійснена в четвер 16-го травня цього року, ТАСС — Телеграфічна Агенція Совєтського Союзу — висловила „глибоке задоволення від імени всього народу" з приводу „заслуженого покарання цього виродка".

Виявлена у відношенні до смертного вироку совєтська „гуманність" виявилася в усій силі також і під час самого процесу. І судді, і прокуратор, і навіть урядові оборонці Пеньковського характеризували його як „подонок" суспільства, як виродка і „віщепенця", кар'єриста й еґоїста, як „людину невисокого інтелектуального рівня", не зважаючи на те, що в такий спосіб характеризована людина займала в совєтському військовому й державному апараті високі пости. Що більше, в подібний спосіб, очевидно, перейшовши відповідне промивання мозку під час чекістського слідства, характеризував себе і сам Пеньковський, навіть переганяючись з прокуратором у виявлюванні свого власного „морального розкладу".

Справді таки, ніщо інше, крім почуття найглибшої огиди, не може не охопити кожну людину в зустрічі з такими доказами совєтської „гуманности".

М. Прокоп

ОБРІЇ НОВОГО УКЛАДУ МІЖНАРОДНИХ СИЛ І УКРАЇНА

(1)

В сучасний момент перед нами зарисовуються обрії нового укладу міжнародних сил у світі. Ці обрії є передвісниками кінця того міжнародного становища, що утворилось на нашій плянеті в результаті другої світової війни. Немає ніякого сумніву, що зміни, які назрівають, матимуть серйозний вплив на становище українського народу і на перспективи його державного усамостійнення.

Друга світова війна і її наслідки

Щоб усвідомити характер і розміри теперішніх процесів, треба насамперед пригадати, що вже друга світова війна принесла глибокі зміни у міжнародному становищі. Вона закінчила довгий період міжусобиць і воєн між західньоевропейськими державами за геґемонію на европейському континенті. Коріння цієї боротьби сягало в глибину історії, а її чи не найбільш вимовним показником в останніх трьох сторіччях було намагання Англії не допустити до того, щоб на европейському континенті закріпилась якась командна великодержава. Такою політикою рівноваги сил в Европі англійці забезпечували свою імперіяльну позицію в світі.

Тепер ця довга історія — безповоротно пройдена епоха. По суті вона закінчилась уже в 1945-му році.

На це склались три причини. Насамперед, сталося так, що якраз на роки другої світової війни припала епохальна подія у розвитку технології: відкриття атомової енергії і застосування її як засобу війни. Як відомо, це сталося в Америці, бо, зрештою, в тодішніх умовинах ніде інде не могло статися: нове відкриття вимагало величезних грошей, природніх ресурсів, високого індустріяльного потенціялу і цілої ґенерації дослідників. Водночас виявилось, що не тільки атомова зброя, але також модерна війна вимагає таких самих засобів. Хто таких засобів не мав, той силою умов мусів скочуватися до позиції великодержави другої ранґи. Так сталося з Англією і Францією. Про Німеччину в той час важко було взагалі говорити, бо вона була тотально розгромлена. Тож, нарешті, західньо - европейські держави зрозуміли, що в нових умовах немає в них не тільки можливостей, але й потреби воювати між собою. Для того щоб вирішити, кому має належати на кілька десятиріч Саарщина, Ельзас чи Льотрингія, немає потреби наражати на атомове знищення цілі народи.

В таких умовах на перше і вирішальне місце у світі, як єдина супердержава, висунулась Америка, а з нею й Совєтський Союз. Правда, Совєти були знищені війною, але вони вийшли з війни переможцем, а їхня територія, природні багатства, людський масив і, як виявилось, небувала енергія режиму і праця населення для того, щоб якнайскорше загоїти спричинені війною рани, кваліфікували Совєтський Союз на майже рівновартного з Америкою партнера. Це була одна з причин, чому і в Ялті і в Потсдамі Сталін підсував американцям пляни поділити світ на дві сфери впливів, в чому, зрештою, мав гарячих прихильників в Америці.

Поляризація міжнародних сил у двох бльоках

Але дуже скоро виявилось, що такий американсько - совєтський поділ світу не має віяких виглядів. Уже в лютому 1946-го року Сталін виступив з промовою, в якій сказав, що Совєтському Союзові все ще загрожує капіталістичне оточення, і тому треба чимскорше збройтися. Уже в 1949-му році Совєтський Союз мав атомову, а в 1953-му водневу зброю. Впарі з цим прийшла агресивна зовнішня політика Сталіна і його наслідників, яка розвіяла надії на совєтсько - американський альянс. Внаслідок цього світ поділився на два бльоки, споляризовані довкола двох протиставних центрів — Москви і Вашингтону.

В таких умовах важко було говорити про окрему закордонну політику Англії, Франції чи менших держав, бо цю політику робили у Вашингтоні. Це випливало з природи сили Америки і слабости її союзників, для яких самий факт, що така потуга як Америка, у той час взагалі існувала, мав історичне значення. Немає сумніву, що якби не Америка, то кордони Совєтського Союзу були б тепер на Гібральтарі, а на африканському континенті також, мабуть, повівали б червоні прапори.

По другій стороні залізної заслони геґемонія Москви виявилась в інший спосіб. Це випливало з самої природи тоталітарної системи. Там ішло не про провідництво Москви між іншими народами, але про їхнє підпорядкування Кремлеві. Можливо, однак, що тільки така система влади могла втримати цілість імперії. Бо коли б не те, правдоподібно, ґавляйтери Москви не сиділи б тепер у Варшаві, Будапешті, а може навіть і в Києві, а якщо й сиділи б, то їхній статус був би інший. Відмінне положення мав тільки Китай, але й він довший час мусів коритися московському керівництву.

Отже, такий був стан по другій світовій війні.

Наростають відосередні самостійні сили всередині бльоків

Але останнім часом становище в обох бльоках почало серйозно мінятися. Головною причиною став факт, що всередині бльоків наросли відосередні сили, які утруднюють, а подекуди й унеможливлюють керування світом з двох столиць.

Якщо йде про західній світ, то вирішальним елементом цього розвитку стала, з одного боку, економічна відбудова західньо - европейських держав, а з другого — їхнє змагання до понаддержавної єдности.

Обидва процеси ініціювали американці зразу по другій світовій війні Вони виходили із заложення, що в обличчі агресивної політики Москви тільки економічно піднесена з руїн війни і об'єднана Західня Европа може протиставитися російському тискові. Така була ґенеза відомого пляну Маршалла в 1947-му році, Реґіональної европейської економічної комісії, Ради Европи, Спільноти вугілля і сталі, врешті аж до Европейської Економічної Спільноти, що її популярно називають Спільним Ринком.

Сила Спільного Ринку визначається такими даними: 170 000 000 населення, величезні природні ресурси, численні кадри фахівців, друга по Америці індустріяльна потужність з гуртовою продукцією на суму $218 000 000 000 в 1962-му році.

Так на наших очах виростає між Совєтським Союзом і Америкою могутній самостійний чинник, нова великодержава — Західня Европа. Звичайно, не треба думати, що об'єднана Західня Европа піде проти Америки з Росією. Але певним є, що з кожним днем зростатиме питома вага західньоевропейських народів у західньому альянсі.

Таку позицію Західня Европа буде завойовувати собі, зокрема, з огляду на свій господарський потенціял. До речі, вона вже сьогодні це робить. Відомо, що одною з форм західньо - европейської єдности є ступнева ліквідація економічних бар'єрів, що ділять ті народи, з метою створити одноцілу господарську одиницю. У той же час країни Спільного Ринку бороняться проти сторонньої, отже й американської економічної експансії. Це створює чимало конфліктів.

Наприклад, Західня Европа є досі одним з поважних ринків збуту американської сільсько - господарської продукції, — на понад 1 мільярд долярів річно. Але мита на ці американські продукти постійно зростають. Так, 30-го липня Голляндія піднесла мито на одну метричну тонну американської пшениці з — $19 до $33.25, а Західня Німеччина — з $42.50 до $61.25. У відповідь на це американці погрожують піднести мита на імпортовані індустріяльні вироби Західньої Европи. Відомо, що західньоевропейські продуценти можуть кидати чимало виробів своєї промисловости на американські ринки з огляду на порівняно низькі кошти продукції, головно оплату робітника. Варто пригадати, що тоді, як пересічна платня американського робітника становить $2.96 на годину, у Швеції становить вона — $1.75, в Західній Німеччині — ¢93, в Англії — ¢86, у Франції — ¢82, а в Італії — тільки ¢65.

Усе це створює серйозні труднощі для господарської кооперації між Америкою і країнами Спільного Ринку. Це для Америки немаловажна справа, коли пригадати, що Західня Европа — терен широкої пенетрації американського капіталу: в 1957-му році американці інвестували в Західній Европі $4.2 мільярда, а в 1960-му році ця сума зросла вже до — $6.6 мільярда.

Чи це значить, що Америка своїми зусиллями по другій світовій війні створила сама для себе серйозного конкурента? В певному відношенні так, але це був неминучий вихід, щоб повоєнна Европа не впала легкою здобиччю російської експансії.

НОВІ ПРОЦЕСИ Й РЕВЕЛЯЦІЇ

Бонн. — Що за доба! Що за люди! Я їхав недавно з одного великого міста Німеччини до другого. В переділі сиділи два пасажири жидівського типу. Один читав газету і переказував зміст прочитаного другому по-польськи. Він хвилювався і все повторяв: „Жисми мєндзи мордерцамі".

Я прислухався до їх розмови. Почув ім'я д-ра Раяковича, австрійця, що був свого часу на службі Айхмана, виконуючи плян „остаточного вирішення жидівського питання". Раякович після війни став великим комерсантом, і нікому не спадало на думку, що цей „солідний купець" несе відповідальність за смерть тисяч і тисяч невинних людей.

Найдивніше, що Раяковича вислали із Швайцарії і він, переїжджаючи до Відня через Мюнхен, бачився із своїм давнім знайомим — Гарстером, який під час війни служив у Голляндії в Гестапо і був засуджений на 11 років тюрми. Відбувши кару, він дістав високу посаду в баварському міністерстві. Після розкриття афери Раяковича Гарстер мусів покинути державну службу з причини „нездоров'я"... Міністер, який затверджував цього ґестапівця на службі, каже, що довірився інформаціям своїх підлеглих. Але скандалу цим не можна було зліквідувати.

У Німеччині тепер виросло молоде покоління людей, що можуть успішно виконувати відповідальні функції в центральних і провінціяльних урядах. Перебування на державній службі осіб, що мають за собою неславну традицію „третьої імперії", не приносить чести Німецькій Федеральній Республіці і дає зброю комуністичній пропаґанді.

Недавно відкрито, що колишній голова міської ради Мюнхену, Філлер, який займав той пост до 1945-го року, одержував солідну пенсію — 3 000 марок місячно. Це той „бурий бюрґермайстер", якого поставили ґітлерівці, розігнавши в 1933-му році вільними голосами вибрану міську раду. Противників Гітлера нацисти били і витягали за ноги із залі засідань. Теперішній голова міста д-р Фоґель звелів припинити виплату цієї королівської пенсії заслуженому товаришеві Гітлера: він мав партійний квиток ч. 37, отож належав до гітлерівської „старої ґвардії". Був суд і пенсію зменшено з 3 000 марок (коло $800) на 650 марок ($160). Звичайно, нацисти поводилися супроти своїх противників зовсім інакше. І потерпілі від тих звірств нацизму великих пенсій не мають.

У цих днях відбувається в Кобленці великий судовий процес проти визначних нацистів, що чинили звірства на територіях Сходу Европи, окупованих німецькими військами. Як свідок на процесі виступав державний секретар в уряді Німецької Федеративної Республіки, Фіялон. Під час війни Фіялон був директором фінансового відділу в „Державному Комісаріяті для Східньої Країни" в Ризі. Його підпис стоїть під виданими в 1942-му році наказами щодо уживання жидів, як робітної сили, і щодо сконфіскованого жидівського майна. „Усі золоті і срібні вироби належить уважно зібрати, точно описати і переслати до державної кредитової каси в Ризі в моє розпорядження", — писав Фіялон до своїх підлеглих. Тепер на процесі в Кобленці Фіялон заявив, як свідок: „Правда, я чув про окремі випадки, або виступи проти жидів, але про планове винищування їх не знав нічого"

Навіть в лондонській пресі пишуть, що особам з таким минулим, як Фіялон, не місце на високій державній посаді в Бонні.

Приблизно так само, як Фіялон, про Сталінові злочини заявляє тепер Хрущов, що виконував його криваві доручення на Україні: „Чув, але не знав нічого про те, що карали і мордували невинних людей"...

Н. О.

Урядова комісія пропонує ліквідацію зайвих праць на залізницях

Вашингтон, — Президентська Комісія в справах спору на залізницях опублікувала 14-го травня свої рекомендації, як полагодити довге непорозуміння між спілками залізничників та власників залізничних компаній в справі тих варстатів праці, які внаслідок механізації праці є вже непотрібні, але і надалі існують, бо в їх обороні виступають робітничі організації залізничників. В першу чергу тут справа у варстатах праці, які займають так звані палячі, які колись виконували ту функцію, яка дала їм назву зайняття, але які тепер є зайві, бо залізниці є електризовані і не потребують палячів. Коли б зліквідувати палячів на залізницях, то треба б зліквідувати працю понад 50,000 залізничників. Залізничники грозять загальним страйком, коли б залізничні компанії звільняли непотрібних палячів, хоч Найвищий Суд ЗДА вирішив, що підприємець має право не затруднювати зайвого робітника. Окрема Президентська Комісія розглядала цю складну і досі нерозв'язану проблему та пропонує такі рекомендації: 1. Треба б вирішити для цілої країни, де є потрібні палячі, а де вони є зайві. Присутність палячів є конечна для скріплення безпеки. 2 Треба б визначити т. зв. „ключеві" варстати праці, які охоплювали б подібні роди праці. Коли будуть встановлені групи отих „ключевих" праць, тоді третейські судді легше зможуть вирішувати спірні питання. 3. Ті палячі, які вступили на працю тоді, коли вже відомо було, що їхня праця не є постійна, можуть бути звільнені з праці. Те саме відноситься і до тих палячів, які тепер не працюють. 4. Палячі, які не мають десятирічного сеньйорату, мають право бути затруднені, як палячі, або мають дістати іншу працю. 5. Палячі, що мають 10 або більше років праці, мають дістати іншу працю, бувши відповідно перешколеними, або відійти на емеритуру.

М. Скала-Старицький

10-ий СЕЗОН ТЕАТРУ НАЦІЙ У ПАРИЖІ

Десятий сезон Театру Націй у Парижі почався 27 березня ц. р. менш помпезно, як минулими роками, зате дуже культурно і на високому мистецькому позем і виставою опери Поля Гіндеміта „Довга різдвяна вечеря" і трьох опер-мініятюр Даріюса Мільо: „Здобуття Европи", „Занедбання Діяни" і „Визволення Тезеї".

Всі ці опери, що з них кожна триває не повних дві години, ставив Національний Театр з Мангайму, Західня Німеччина, що вперше виступав у програмі Театру Націй.

Вистава, як звичайно в цьому театрі, почалася відіграванням національних гимнів — французького і тої країни, що у даний день виступає.

Вхід і заля театру були святочно пристроєні червоними килимами, квітами і зеленню. Заля була заповнена майже виключно представниками дипломатичного, мистецького й журналістичного світу. Відкрито вечір привітом, що його виголосив відомий французький актор і режисер, Жан Віллар. Уклав цей привіт американський драматург і письменник, Артур Міллер, з нагоди 2-го Світового Дня Театру, що його у той самий день, 17 березня, святкували всі театри світу.

Оперу „Довга різдвяна вечеря" написав Гіндеміт на основі п'єси американського драматурга Торнтона Вілдера, що в оригіналі називається „П'єси на одну дію і комедії на три хвилини".

Вілдер представляє у цій п'єсі життя одної американської родини на протязі 90-ох років. Дія відбувається при тому самому святовечірньому родинному столі, від якого наліво відходять ті, що вмирають, а з правої сторони входять ті, що народжуються. Гіндеміт просив Вілдера зробити йому скорочене, оперове лібретто з цієї п'єси і написав дуже цікаву й оригінальну музику, характеру камерної опери. Інстументування Гіндеміта у цій опері-одноактівці вишукане, штудерне. Спів речитативного стилю, який вимагає не так добрих і великих голосів, як великого вміння співати, інтерпретувати, інтонувати кожну фразу, кожне слово.

Мангаймський Національний Театр давно славиться доброю репутацією, що й доказав переконливо на цій виставі. Співаки, оркестра, диригент — творять єдине, доведене до перфекції, тіло, інструмент, податливий на найтонші музичні й співочі нюанси. Яка розкіш слухати такий досконалий мистецький ансамбль, де все служить мистецтву, а не дешевому ефектові!

Ще більшої досконалости досягнув цей театр у трьох операх-хвилинах Даріюса Мільо, що їх автор, великий противник вагнерівської безконечности, написав як антитезу. І не можна сказати, що йому цей експеримент не вдався.

Сюжетом цих опер є грецька мітологія, яку композитор трактує сатирично, з іронією, з прославленим французьким „еспрі", — тонко, легко й дотепно. Музика Мільо модерна, дуже трудна, негармонійна, але рівночасно тонко шляхетна, культурна. Сказати багато у довгих реченнях, довгих акордах — не трудно. Але щоб сказати багато, дуже багато, двома-трьома фразами, одним реченням — треба бути вже великим майстром. Таким майстром своєї професії є талановитий Даріюс Мільо.

Наш Лисенко також закінчив свою творчість таким „майстерштіком", одноактівкою, оперою-хвилиною „Ноктюрн", який прийшов мені на думку, коли я слухав опери-хвилини французького композитора у виконанні німецьких артистів і в німецькій мові. Оркестра цих опер складається з 20 інструментів, без труб і барабанів.

Диригував усіми операми молодий і маловідомий ще диригент Вальтер Кнір. Декорації та костюми — модерні, дуже цікаві, й оригінальні. Хор —12 осіб — доповнює солістів, що визначаються особливою музикальністю, тонкою культурою і мистецьким смаком. У цих операх, особливо Мільо, легко попасти в шарж, карикатуру. Вечір мав великий успіх у направду вибраної публіки. Фахова музично - театральна критика прийняла перший виступ Мангаймського Національного Театру з великим признанням.

* *

Другим виступом у цьому сезоні в Театрі Націй була так звана „Антологія фляменко", себто народні співи й танці Еспанії, яка кожного року себе тут презентує. Котре з них, нарешті, чисте й правдиве „фляменко" годі визначити, як у наших гопаках. Присутнім еспанцям воно подобається, зворушує до того, що вони кричать „оле", але знавці, ті ж таки еспанці, що їх у Парижі не бракує, кажуть, що це не те, що „Антологія фляменко", яку показали на цьому вечорі найславніші спеціялісти з Севіллі. Це — кажуть вони, — найпримітивніше аматорство, сполучене із вульґарним криком препоганих співаків, що співають захриплими голосами, театральщиною кабаретного стилю, включно з присюдами на російський лад.

Ясним променем правдивого мистецтва у цій „антології" був виступ Мануелі Варґас, гарної, високої, щось уроді нашої Роми Прийми, танечниці, яка здобула загальне признання і великий успіх.

Та це не перешкодило цій мистецькій групі продовжувати свої виступи, вже поза програмою, у театрі „В'є Кольомб'є" в Латинськім кварталі, де багато еспанської молоді, головно студентів, які тепер на терені Парижу захоплюються примітивізмом і „артистами", що не мають ще 20 років.

* *

Третім театром, що також уперше виступив у Театрі Націй, була мандрівна „Шавшпільтруппе" Віля Кадфліґа і Марії Беккер із Цюріху. Вона поставила п'єсу-трауершпіль Гайнріха фон Кляйста, „Пентизілія". Гайнріх фон Кляйст, ідеаліст-утопіст, що шукав чистої, ідеальної любови, написав цю п'єсу віршем 150 років тому. Дія відбувається під час так званої війни амазонок із греками. Пентизілія, королева амазонок, закохується в Ахіллові, вождеві греків. Ахілл, що також любить Пентизілію, дає себе взяти в полон. Пентизілія, яка живе чистою, ідеальною любов'ю до людей, пропаґує мир та ідеальний спокій під пануванням жінок-амазонок (матріярхат), забиває власними руками, з „великої любови" безборонного Ахілла і з розпуки вмирає над його трупом.

Такий у кількох словах зміст п'єси, яку дуже добре грають актори цієї мандрівної трупи. Греки у шкіряних панцерах на грудях, з голими ногами. Амазонки також, тільки їхні панцери дуже кокетливо пристають до їхніх тіл, ноги вкриті ніби дротяною сіткою. Скачуть вони по сцені, як правдиві сарни, із луками в руках і стрілами на плечах. Все це додає їм ще більшого шарму. Всі добре збудовані, довгоногі, з гарними обличчями, за винятком головної героїні, Пентизілії — Марії Беккер, що своєю поставою, обличчям і голосом нагадує мужчину в жіночій ролі.

Грає Беккер дуже добре, з великим драматичним пафосом. Трохи шаржує своїм хвилюванням, на глибокому тремтячому віддиху, що в першій хвилині зворушує, а далі нудить, денервує.

Ахілл — Ґерґард Відман — дуже добрий драматичний актор, Високий, поставний, має добру дикцію, як і всі інші артисти цього театру. Вимріяний драматичний амант.

Постава добра, мізансцени логічні, розумні. Добре освітлення, нецікаві декорації. Назагал дуже добрий театр. Сама п'єса нецікава, несценічна, нетеатральна. Деяка частина публіки вийшла в перерві. Тематика нудна, банальна в нашу атомову добу.

Степан Куропась

ШИКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Стара і молода война танцює, проголошували мистецькі афіші, розставлені по наших церковних і світських залях та виставових вікнах крамниць на Шикаго Евню.

Військові вечерниці, що відбулися 2-го квітня в залі собору св. Володимира, на жаль старої войни нам не показали. Старій войні тепер вже не до вечерниць, вона вечорами та ще в суботу, ледви на ногах держиться, не то, щоб ними анцювати. Кілька урядників Відділу ОбВУА і 25 ветеранів корейської війни з дружинами, — от і вечерниці. За те в барі пересиджував союзовий організатор Микола Ткачук, ветеран британської армії 1-ої світової війни і шукав за проспектами, будучих союзовців в кампанії 70-річчя „Свободи". А що таких не було, нарікав на те, що ветерани українських армій не знають дисципліни і не йдуть на свої імпрези. Не так воно в британських комбатантів, які без огляду на вік стають на поклик шкотської оркестри в спідничках. Але згідно з пророцтвом Михальди і до нас до того дійде. Відділ ОбВУА виконує свої статутові зобов'язання, — твердив інж. Струтинський, секретар організації, а що члени забули за дисципліну, то треба їм пригадувати. Добрий буфет і знаменита оркестра Чижика були атракцією військових вечерниць. Пісня „Як з Бережан до кадри" — закликала всіх до танку, так що й стара война брала в тому танцювальному рейді участь.

Христина Госвич

Ольга Попель

Ловецько - Рибальський Клюб нашої громади відбув свої річні збори і знову перевибрав стару управу, яку очолив Петро Пуцило, гол. контролер УНСоюзу. Що робив Клюб? Чи придбав потрібний ревір для рибальства і ловецтва? Не придбав, бо в стейті Висконсин є простори з лісом, які можна придбати від 5—10 долярів за акер, але далеко на північ під Канадою. А так далеко не можна часто їздити. Землі ближче Шикага, яких 200 миль, найменше 100-долярові. Але купівля доброго об'єкту, — це справа, якої не можна полагодити за один рік. Підсумок ловецької ланки такий: Микола Ткачук убов двох ведмедів і двох оленів, Степан Куропась, Іван Іванчук і О. Попель по одному оленеві. Микола Ткачук і Богдан Музика зістрілили разом 6 тетеревів, 22 качки і одного фозана. Рибаки Микола Ткачук, інж. Барцяба і інж. Кулик зловили разом 58 судаків, 9, щупаків 2 осетри 1 сума, 18 кострижів і 1 райдужного пструга. Д-р Маріян Панчишин зловив 2 щупаків.

Спільне свячене ОДВУ, получене з балем МУН під назв. „Квітень в Парижі" було дуже вдачним. На свяченім всього 60 осіб, але на баль молодого народу найшла тьма тьменна. Джідер Бог — відходив масово, а ті, що люблються танковим мистецтвом, вальсом і коломийкою, дивувалися, до чого то доходить світ. Та на те нема ради, часи міняються. Навіть два нюйоркчани, молодці Різник і Кікта, хвалили собі Шикаго, мовляв, яка тут свобода для молоді, що має таких вирозумілих батьків. Свячене підготовили жінки з ОДВУ, а 20 бабок дарувала відома українська пекарня зі синьожовтим шильдом — Анна Бейкери на розі вулиць Шикаго і Левіт.

Секція дружин лікарів, — це найновіша жіноча організація в нашій метрополії. Не знаю її статуту, але вже на початок свого життя дружини лікарів влаштували Виставку Картин мистців Новаківського і Труша. Виставка відбулася в неділю 28-го квітня в Тейлор Гавзі на вулиці Волкат, і була попереджена рефератом. Жінки наших лікарів дали добрий початок, лише боюся, що за їх добрим приміром готові піти дружини інженерів, магістрів, фармацевтів і т. п., і тоді пересічна сіра людина не буде визнаватися „гу із гу".

Пам'ять Коновальця в 25-річчя його трагічної смерти буде гідно відзначена окремою академією в неділю 26-го травня в залі школи Шопена. Головним промовцем на святі буде конґресмен Віллям Брей, який представляє 7-ий виборчий округ стейту Індіяна у Вашингтоні. Згаданий конґресмен, — це новий приятель України, який у своїй книжці "Russian Frontiers — From Muscovy to Khrushchev" — вірно представляє змаг України за самостійність. Він не перекручує фактів, а написав книжку так, якби написав її українець. Конґресмен прийняв запрошення організації МУН і виявив радість, що буде міг говорити в роковини такого великого бобця за волю України, яким був Коновалець. Для ще більшого скріплення поваги свята приїде і буде промовляти проф. Лев. Добрянський.

Академію попередить пресова конференція в суботу вечером 25-го травня, в якій возьмуть участь запрошені американські і українські гості. Конференція - прийняття відбудеться в готелі Шерман, зараз напроти Сити Гол. У зв'язку з тими імпрезами йдуть гарячі приготування, бо українська громада мусить тут одностайно стати тому, що американці не мусять знати, що нас ділить, але що єднає. А пам'ять соборника Коновальця нас єднає, тому треба нам всім прийти на академію, тим більше, що конґресмен Брей буде наділений організацією МУН емблемом „Фрідом Крусейдер". Минулого року таке відзначення одержав конґресмен Флад в Лігайтоні, Па.

В 70-річчя „Стободи" нові члени УНСоюзу поповнюють його ряди. Наймолодшими членами УНСоюзу в нашій громаді і в цілій Америці, є 3-місячна Ольга Магдалина Попель, дочка Богданни і Ореста Попель, адвоката в Шикаґо, та 5-місячна Христина, Анна Госвич, дочка Віри і Юрка Госвич. Остання є внучкою інж. Степана Куропася, хресною дочкою гол. рад. Мирона Куропася. Обоє дівчата стали членами 423-го Відділу. Не можна було для рівноваги вписати хлопців в тому віці, бо родяться самі дівчата, і коли вірити пророцтвам Михальди, війни скоро не буде, бо тоді родилося б більше хлопців.

Голодова манифестація відбудеться в місяці вересні, але вже існує у нас Комітет, який очолює Смук, що очолював такий же комітет 10 літ тому. Йдуть старанні приготування і широко закросна акція пропаґанди, походу і програми взагалі. Справу манифестації заініціювала організація Добрус. Виглядає вже тепер, що в 30-річчя голоду на Україні, жертвою якого впало 6 мільйонів найкращих громадян України, світ довідається правду про цей заплянований морд Кремлю.

Українці, які мали найбільші жертви в боротьбі з комунізмом, мусять тепер сильніше як давніше пригадувати світові про голод, терор і методи народовбивства, якими керували компанія Сталін-Хрущов.

До святочних желань від приялелів і знайомих, на які я на жаль не зреванжувався, долучилося ще одно святочне побажання з України, що зачинається словами „З святом!".

Думав я, що це вже і комуністи святкують Великдень? А вийшло так, що це зі святом 1-травня здоровить мене Президія Українського Товариства Дружби і Культурного Зв'язку з Зарубіжними Країнами!

Річний Концерт Духової Оркестри, яка є рівночасно 139 Відділом УНСоюзу, відбувся в неділю в травні. Новий молодий і енерґічний диригент оркестри п. Попович, який щойно закінчив музичну університетську консерваторію, дає великі надії, що під його батутою і вмінням передати музичне образовання. Духова оркестра буде гордістю громади і причиниться до розбудови духових вартостей. Шкода, що з огляду на інші імпрези, заля Шопена була лише до половини заповнена.

Розшуки громадської оселі, потрібної для імпрез, виховних цілей і як точки тяготіння, молоді відбуваються різними групами, організаціями і приватними людьми. Містечко Верінґтон, 30 миль в північно - західньому напрямі від Шикаґа, має кілька гарних об'єктів, які могли б служити громаді, подібно як служить Дітройтові Діброва. Переважно 100-акрові фарми з будинками, або люксусові „джентелмен фарми" були предметом розшуків. Що з того вийде, не знати, одно є певним, що за 20 літ Верінґтон буде входити в склад шикаґовської метрополії і якщо громада відважиться тепер на купно відповідного об'єкту на щоденні чи щонедільні імпрези, зле на тому не вийде!

Концерт Дарії Гординської-Каранович в Нюарку, Н. Дж.

I.

Одним з останніх концертів сезону був у неділю 5-го травня концерт відомої піяністки Дарії Гординської-Каранович, що його влаштував Український Музичний Інститут у Нюарку в залі Української Централі і притягнув досить слухачів.

Програма концерту мала твори романтиків і сучасних українських композиторів. У першому відділі — Варіяції і Музичний Момент Шуберта, і трагічна друга Соната Шопена з чотирьох частин. Шуберт і Шопен, — обидва романтики, але в розумінні стилю виглядають як „антиподи": світлий, ліричний Шуберт і сумний теж ліричний і часто трагічний Шопен. Різниця їх стилів полягає не тільки в настрої їхнього кольориту, але і в формі самої музики, а головне в манірі піянізму.

Шуберт, власне, не піяніст, але любив писати для фортепіяно і створив досить багато композицій для цього інструменту. Але піянізм його прозорий і елеґантний, немає розвитку і розмаху справжньої віртуозности.

Шопен, віртуоз і поет фортепіяна, він широко розвинув можливості інструменту і знайшов нечувані до нього звукові ефекти і ритми.

П. Дарія Гординська - Каранович володіє потрібними засобами піяніста-соліста і тому знайшла належну маніру виконання — Варіяцій Шуберта і його Музичного Моменту. Тут була потрібна легкість, динаміка, ритм і взагалі обережне поводження з контрастами.

Інша річ в „Сонаті" Шопена. Тут піяністка перебудувала свою маніру. Соната звучала трагічно, нервово з піднесенням на кульмінаціях, які так геніяльно провадить Шопен в своїх великих творах. — Гарно звучала середина похоронного маршу; піяністка має співучий тон („туше"). Фінал Сонати, бурхливий і схвильований, звучав якось по новому — з ухилами до мелодійних ліній, які піяністи часто обминають. Загально Соната зробила добре, глибоке враження.

Другий відділ був з творів сучасних українських композиторів. Гарно і з настроєм прозвучала Прелюдія Барвінського. Його „Скерцо" — тобто жарт — добра композиція, але в ній замало руху. Належно звучала „Пісня" Людкевича. „Сюїту" Грудина піяністка виконала з віртуозним розмахом і динамічними контрастами. На вимоги публіки „Галоп" заграла на „біс". Крім того „на біс" були виконані ще дві п'єси і між ними маловідомий Вальс Шопена.

П. Дарія Гординська -Каранович після її останнього концерту в Ню Йорку зробила певний прогрес, і з технічного, і з мистецького боку.

Публіка тепло вітала піяністку оплесками і квітами.

Професор
Володимир Грудин

II.

Концерт відомої піяністки Дарії Гординської-Каранович, директорки нюаркської Школи Українського Музичного Інституту, що відбувся 5-го травня в Нюарку під фірмою того ж Інституту, зібрав, як на такий специфічно камерний вечір, майже рекордову кількість слухачів. Не кожному з наших мистців - інструменталістів, і не завжди, доводиться виконувати програму перед такою численною та уважливою авдиторією. Стилевосуцільна програма стояла під знаком романтизму: Шуберт, Шопен, неоромантик Людкевич та Барвінський, що до свого неоромантизму вплітає також деякі імпресіоністичні елементи. Власне ціла друга половина концерту складалася виключно з творів українських композиторів і це дало слухачам знаменіту нагоду порівняти цей західньо - европейський романтизм у творах найвизначніших його представників, — з формами і стилістичними нюансами, витвореними на українському ґрунті.

Фінальною точкою програми була новоскомпонована, уперше виконана чотиричастинна „Сюїта ор. 69" В. Грудина. Цей твір, що складається з Прилюду й 3-ох стилізованих танців; Польки, Вальса і Галопу, є написаний стилем, що вийшов з французького імпресіонізму, але згодом відштовхнувся і прибрав деякі інтивідуальні „Грудинські" риси. Формальна його побудова базується на черґуванні окремих контрастових частин, з яких тільки Вальс має більш ліричний характер. Цитатів українських народних мелодій немає, проте нерідко просякнутий українськими фолкльорними інтонаціями Визначається, цікавими, досить скомплікованими гармоніями і, як звичайно у Грудина, не легкою, проте доброю фортепіяновою фактурою.

Інтерпретація всіх творів піяністкою Гординською - Каранович була правильна, мистецьки логічна. Свій лірізм, співучість, свій м'який удар піяністка з успіхом застосувала до романтичної частини програми, натомість у Сюїті Грудина зуміла переключити себе на більше радикальні настрої і модерну імпресіоністичну техніку гри, тобто показала широкий діяпазон свого піяністичного уміння. На окрему вдячність заслуговує за плекання українського поважного репертуару.

З кожного погляду концерт був удалий.

З. Лисько

Товариство УНР відбуло свої річні збори

24 лютого 1963 р. в домівці ОбВУА на Белмонт Евні в Нюарку, відбулися річні Загальні Збори Товариства Прихильників Української Народньої Республіки.

Збори відкрив голова Товариства Прихильників УНР п. К. Степовий.

Зборами керувала Президія, в склад якої увійшли: голова зборів — маґістер О. Олесницький, Заст. Т. Вислоцький. Секретар П. Стокальський. На почесного голову Президії під загальні оплески всіх присутніх запрошено за президіяльний стіл достойного гостя будівника Української Держави за часів Української Центральної Ради, а тепер активного працівника на Культурно - Освітній ниві, бувш. міністра Української Народньої Республіки проф. Бориса Мартоса.

У своєму звіті про стан та діяльність Товариства на Нюарському терені, уступаючий голова ствердив: Що не дивлячись на труднощі та різні перешкоди, в яких приходилось працювати, Товариство прихильників УНР м. Нюарку за минулу каденцію збільшило надходження Національного датку 22-го січня на потреби Державного Центру УНР проти 1961 року на яких 250 дол. Це одно стверджує про те, що товариство не занепадає, активізується і посилює свою діяльність. Лише потрібна наполеглива праця, зрозуміння до ідейних напрямних, які ставить перед собою Державний Центр Української Народньої Республіки.

Одно з позитивних явищ це те, що одна з православних українських церков, а саме: Церква святого Вознесіння прихильно поставилась до збирання Фондів на Потреби Державного Центру Української Народньої Республіки і на заклик о. Прот. В. Буката зібрано, лише одного разу, серед її вірних 66 дол. 50 цент. За це всій громаді як і настоятелеві церкви, Головна Управа Об'єднання Прихильників УНР щиро подякувала. Рівнож частина відділів Українського Народного Союзу та Українського Робітничого Союзу на своїх засіданнях ухвалюють відповідні суми на потреби УНРади, Самопоміч, молодеча Організація ОДУМ і інші організації не відмовляють у підтримці Державного Центру і з року в рік виконують свої національно-державницькі обов'язки.

В дискусіях забирали слово: проф. Б. Мартос, п-ні Софія Олесницька, маґістер В. Сенежак, п. М. Гавриш, І. Гладун, М. Стройник, інж. К. Приходько і др.

Роботу товариства визнано за задовільну і уступаючій управі висловили вотум довір'я.

На внесок п. І. Гладуна про моральну підтримку і допомогу з боку товариства прихильників УНР молодечій Демократичній Організації ОДУМ, всі присутні були одноґідні в тому, що цій організації, яка стоїть на засадах підтримки Державного Центру Української Народньої Республіки, необхідно давати всебічну підтримку, як то допомагати в організуванні лекцій, доповідей тощо. Першу таку доповідь з циклу визвольних змагань погодився дати в колі одумівців, як і всіх бажаючих маґістер О. Олесницький.

На наступну каденцію всіма присутніми, одноголосно, поновно обрано на голову товариства п. К. Степового. В склад Управи увійшли: пані С. Олесницька, маґістр В. Сенежак, п. М. Гавриш, М. Павленко, інж. К. Приходько, П. Стокальський та п. П. Івчанівський.

До ревізійної Комісії обрані: В. Кузик, М. Стройник, І. Бурило та І. Гладун.

К. Є.

● **В Ізраїлі** відбудуться 21 травня ц.р. вибори нового президента. Його вибирає парлямент. Є два кандидати: д-р Перец Бернштайн, колишній міністер торгівлі, призначений опозицією, та Зальман Шазар із світової Сіоністичної Екзекутиви в Єрусалимі. Зальман Шазар має запевнений вибір.

Проф. Я. Рудницький виступав у Маркет Університеті

Мілвокі. — В присутності членів факультету й студентів, запрошених гостей, в тому великого числа місцевих українців, відбувся тут дня 14 травня, заходом Слов'янського Інституту Маркетського університету, гостинний виклад проф. д-ра Яр. Рудницького з Вінніпеґу про національні назви слов'ян. Зібрання відкрив коротким вступним словом директор Інституту проф. Р. Смаль-Стоцький, що дав загальний історичний вступ до поселення слов'ян у Східній Европі. Доповідача-гостя представив секретар Інституту д-р А. Совольніцький. У своєму викладі проф. Рудницький торкнувся походження таких назв, як українці, поляки, чехи, словаки й інші слов'яни, присвячуючи окрему увагу походженню й історичному розвиткові назви Русь — первісної назви українців. Виклад був документований діяграмами й мапами. Після нього відбулася довша дискусія, в якій приймали участь представники поодиноких народів. З нагоди приїзду проф. Рудницького до Мілвокі відбулася окрема зустріч гостя з українцями в Мілвокі в домі доктора Трусевича. Виклад проф. Рудницького був черговим успіхом заснованого й веденого проф. Р. Смаль-Стоцьким Слов'янського Інституту в Мілвокі.

● **Савді - арабський король** Савд, який два тижні тому вернувся до Савді Арабії з кількамісячного лікування в Швайцарії і Франції прилетів в минулий понеділок до Відня до професора віденської університетської клініки д-ра Карля Феллінґера. Про характер недуги короля Савда не пишеться.

17-го травня ц. р. відійшов від нас
Антон Іванович ГРІБИК
про що сповіщає
РОДИНА
ПОХОРОНИ відбулися у вівторок, 21-го травня, о 9-ій годині ранку з церкви св. Тройці, 45 Williamsburg Plaza, Brooklyn, на цвинтар Woodlawn (Bronx).

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС
повідомляє своїх членів, Комбатантські організації і все Українське Громадянство, що 12 травня 1963 в шпиталі в Бонні, Зах. Німеччина, помер несподівано, після нещасливого випадку
Д-р Василь Богдан БІЛИНКЕВИЧ
учасник визвольних змагань.
був. сотник Українських Січових Стрільців.
Вічна Йому Пам'ять.

З великим смутком повідомляємо,
що 18-го квітня 1963 року
по короткій і тяжкій недузі
помер у Львові
о. ВОЛОДИМИР ШАНАЙДА
останньо парох в Слободі Золотій,
де зістав похоронений.
РОДИНА в КРАЮ і ЗДА

Вистава опери Ноктюрн у Ню Гейвені

Ню Гейвен, Конн. — В неділю 19-го травня в авдиторії школи української католицької церкви св. Михаїла відбулася Ювілейна Лисенківська імпреза під протекторатом місцевого Відділу УККА та за ініціятивою Відділу УМІ в Ню Гейвені. Вступне слово про М. Лисенка виголосив д-р З. Лисько, директор УМІ в Америці. Солїст Львівської опери баринот Лев Рейнарович виконав Лисенкові композиції: „Понад полем іде", речитатив та арію Остапа з опери „Тарас Бульба" та „Ой, Дніпре" при форт. супроводі проф. Ігоря Соневицького. У другій частині імпрези виконано мініятюру М. Лисенка „Ноктюрн" в концертовій формі. Виконавцями були члени Молодого Оперового Ансамблю під кер. д-ра І. Соневицького, а саме: Х. Боднар, Х. Карпевич, Олена Зам'ята, Світляна Тонкошкур, О. Кириченко, Я. Шуган та Ігор Шуган. Фортепіяновий супровід був в руках проф. Галі Клим. Публіка, що виповнила залю по-береги, бурхливими оплесками висловлювала признання для високоякісної праці керівника Молодого Оперового Ансамблю і всіх його членів.

Між ЗДА й Західньою Европою може настати торговельний конфлікт

Женева. — У Женеві ведуться тепер важливі переговори між ЗДА й 6-тичленним західньо - европейським Спільним Господарським Ринком (Европейською Економічною Спільнотою) в справі імпортових мит. Головою американської делеґації є колишній державний секретар Кристян Гертер, а речником Господарського Ринку є бельгієць Моріс Брассер. Америка запропонувала, щоб імпортові митні бар'єри були обніжувані на той сам відсоток — найрадше на 50% — у відношенні однаково до ЗДА, як країн Спільного Господарського Ринку, якими є Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Представники того економічного бльоку відкинули ту концепцію, заявили, що тоді все одно американські митні бар'єри були б ще дуже високі, а европейські ще більш обнизились би. Вони запропонували від себе зменшення на половину теперішньої різниці у митних ставках.

Шкільна молодь в Ню Йорку у поклоні Тарасові Шевченкові

Оповита віщими словами Великого Тараса молодь та учні обох парафіяльних шкіл, недільної та українознавчої, при Свято-Троїцькому Катедральному Соборі УАПЦ в Ню Йорку (359 Врум вул.) зійшлися в неділю 24 березня на своє Шевченківське свято, щоб пом'янути його згідно з бажанням „не злим тихим словом".

Після Божественної Літургії настоятель о. протоієрей Ю. Сікорський, відкриваючи це свято привітав численно зібраних парафіян і гостей, які прибули, щоб разом з молоддю віддати пошану Шевченкові. „Мученича смерть Шевченка, торжественно бреніли слова о. настоятеля, зродила українську націю, вділила в неї безсмертність, дала їй духа величі і боротьби за правду і волю. Рік - річно в місяці березні ми сходимося на це свято, щоб вшанувати цю величну постать. Але це свято мусить бути не тільки вшануванням Генія України, воно мусить бути також відновленням наших національних обов'язків, про які ми вже деколи забуваємо, а які тяжать на кожному з нас. Це свято мусить бути нашим сцементованням, нашою єдністю, бо тільки з'єднані і жертвенні ми можемо багато дечого зробити доброго нашій Церкві і поневоленій Батьківщині, тут на далекій чужині. І в цьому саме буде реалізація тих слів Тараса, про які ми забути не маємо права. Останні слова відспіваного церковним хором „Заповіту"

Поховайте та вставайте,
кайдани порвіте
і вражою злою кров'ю
волю окропіте —

були немов закінченням слів о. настоятеля.

Гарно прочитала реферат учениця Г. Корсунь, а маленька Л. Кульбіда своїм віршем „У нас сьогодні Шевченкове свято", — започаткувала програму. Далі немов розв'язалися китиця квітів, дітвора в національних строях деклямувала присвячені поетові вірші. Говорили, як вміли. Одні тихше, інші голосніше. Мене менше цікавило виконання ролі тої чи іншої дитини. Я знаю, вони в нас відважні і кожна з них рветься на сцену, щоб щось продеклямувати. Мене цікавила їх поведінка, переживання та зрозуміння деклямованих слів. Я хотів відчути, як глибоко вкоренилися в їх маленькі серця любов до того, в честь якого це свято відбувалося.

І правду кажучи, я був і здивований і заскочений. В їх ході, деклямаціях, словах і личках світився вогник щирої любови і пошани до того Тараса, про якого вони, внаслідок праці учителів обох шкіл добре знають і пам'ятають його вірші. Інсценізація „Розритої могили" під режисерством п. Мосійчука у доброму виконанні молоді (Я. Кузьмич, Г. Северин, І. Бобровський, Ю. Денисенко та О. Олійник) ще більше зворушила присутніх. Декількиразовий виступ церковного хору з уміло підібраними точками творів прикрасили це свято.

Дай, Боже, щоб любов до України і свого народу плекали діти ціле своє життя, озброєні духом Тараса!

Б. Дзівак

ПОВОРОТ ГОРДОНА КУПЕРА НА ЗЕМЛЮ

Астронавт Л. Ґордон Купер безпосередньо після того, як висів на чердаку літаконосця „Кірсадж" з кабіни „Віра 7" після переведення свого епохального 22-кратного лету довкола Землі. Ґордона Купера треба було спершу підтримувати, бо він пересидів у скорченій позиції 34 години і 20 хвилин, але всеодно він міг ступати і вдоволено всміхався.

Західня Німеччина ратифікує договір з Францією

Бонн. — Нижча палата західньо-німецького парляменту затвердила в четвер 16 ц.м. 400 голосами проти 4-х при 4-х, що стримались, договір приязни з Францією з 22 січня ц. р. Має його затвердити ще вища палата. У вступі до ратифікаційного закону сказано, що той французько-німецький договір ні в чому не шкодить зобов'язанням Німеччини у відношенні до ЗДА, Північно-атлантійського пакту (НАТО) і Британії та інших країн, що становлять єдність Европи. Канцлер Аденауер ще раз підкреслив історичне значення договору, що закінчив ворожнечу між Францією і Німеччиною.

Між Західньою Німеччиною і Британією конфлікт за сталеві рури для СССР

Бонн. — Західня Німеччина загрозила зголосити скаргу проти Британії на цьоготижневій конференції міністрів 15-х членських держав Атлантійського Союзу (НАТО) проти зламання Британією солідарности у справах торгівлі стратегічними матеріялами з Совєтським Союзом. Західня Німеччина прихилилась до постанови Ради НАТО, щоб не продавати Совєтам нафтовопроводних сталевих рур, як важливих для совєтських стратегічних плянів і скасувала умову про доставу 163,000 тонн рур. Стрінувшись з сильною опозицією в парляменті, урядова західньо-німецька Християнсько - демократична партія застосувала таку тактику, що на даному засіданні парляменту посли тієї партії вийшли з залі і таким чином не було потрібного кворому для переведення опозиційного внеску. Міністер закордонних справ Ґергард Шредер запевнив був тоді, що інші держави НАТО також стримаються від доставлювання Совєтам таких рур. Тим часом англійський концерн Савт Диргам Стіл Компані нав'язав переговори з Совєтами про постачання Совєтському Союзові таких самих сталевих рур, а лорд королівської печаті Едвард Гіт відповів на інтервенцію збоку німецького амбасадора фон Ецдорфа, що уряд не може інґерувати в операції приватного промислу. Амбасадора фон Ецдорфа відкликано до Бонну на наради. Англійці такі чулі на пункті їх закордонної торгівлі, що вони обурені, що німці роблять їм труднощі в торгуванні з Москвою.

Президент хвалить неґрів за їхню оборону своїх прав

Гантсвілл, Алабама. — Президент Кеннеді відбув одноденну подорож до південних стейтів і в суботу ввечері був у Вашинґтоні. Під час тієї подорожі він бачився з алабамським губернатором Дхорджом Воллесом, із яким розмовляв про становище у Бірмінґгемі, Алабама. Президент і губернатор летіли разом в ґелікоптері і півгодини вели, як сказав секретар Білого Дому П'єр Салінґер, „не ворожу дискусію" про расові справи в Бірмінґгемі. Президент з'ясував своє становище, а губернатор, який є проти скасування расової сеґреґації, вияснював справу із свого становища. Президент промовляв на конвенції в університеті Вандербілта і сказав, що неґритянське населення діє в дусі „найвищих американських традицій", коли бореться за свої громадянські права, це значить виступає в обороні волі. Ця справа не буде вирішена доти, поки „всі американці не будуть користати однаково із рівних прав". Президента оваційно вітали в Теннессі коло 150 000 осіб, а на стадіоні Вандербілтського університету 30 000. Президент звернувся до освічених людей і сказав, що всі вони знають, що всі люди мають право на те, щоб їх однаково трактували. Коли освічена людина старається нехтувати закон, то вона сама себе деґрадує з цього становища, яке здобула освітою. Киннеді хвалив електрівню в Теннессі, кажучи, що „федеральний уряд не є ворогом народу", коли збудував цю велику електрівню для загального добра. „Ця електрівня є доброю відповіддю соціялізмові", — казав Президент.

Короткі вістки

● **У Варшаві** мала відбутись в цьому місяці східньо-західня конференція письменників. Вона не відбудеться на „просьбу", себто з наказу з Москви. Секретар совєтської спілки письменників Алексєй Сурков „просив" відкласти конференцію. Сталось це у зв'язку з теперішньою наґінкою в СССР проти письменників, які виявили трохи більше відваги у підході до тематики і форм письменницької творчости та відхилились дещо від офіційної лінії „соцреалізму". Большевицький уряд знав, що на такій зустрічі з західніми письменниками напевне ця справа вирине і поставить московських цензорів літератури і мистецтва в клопітливе становище.

● **У летунській катастрофі в Єгипті**, в якій в неділю 12 ц. м. згинуло 34 осіб, згинула також американська пара: Альберт Лайон, власник промислової компанії з Мериленду, та його дружина.

Суслов буде головою делеґації СССР на конференції з делеґатами Пейпінґу

Москва. — Міхаіл Суслов, член Президії компартії СССР буде головою делеґації Совєтів на конференції, яка 5 липня ц. р. почнеться в Москві з делеґатами комуністичного Китаю. Трьома дальшими делеґатами призначені члени партійного Секретаріяту Юро Андропов, який займається зв'язками з компартіями комуністичного бльоку, Борис Пономарьов, який відає зв'язками з компартіями в країнах з-поза комуністичного бльоку та Леонід Ільїчов, один з партійних „ідеологів" на внутрішньо - совєтському терені. Головою комуно - китайської делеґації, яка прибуде з Пейпінґу, є генеральний секретар китайської компартії, Тенґ Гшіяно - пінґ. Не вважаючи на виміну примирливих заяв, спір між Москвою і Пейпінґом не припиняється. І так, напр., „Правда" надрукувала повний текст промови французького комуністичного ватажка Моріса Торреза проти „лівого ухильництва", з виразними закидами на адресу китайських комуністів.

Губернатор Ромні про конвенцію і кандидатуру

Дітройт. — Тричленна республіканська Комісія, яка вирішує справу Крайової Республіканської Номінаційної Конвенції, прибула до Дітройту, який є претендентом на місце Номінаційної Конвенції в найближчому році. Мишиґенські республіканські діячі заявили, що вони хотіли б знати, чи губернатор не хотів би кандидувати на президента навіть і тоді, коли б його партія найменувала на становище кандидата, та чи він не прийняв би вибору, коли б його таки більшість виборців вибрала. На це губернатор Ромні сказав: „Якщо це має привести Республіканську Конвенцію до Дітройту, то я радо зречуся кандидатури і номінації на президента". Пізніше в промові Ромні сказав, що він може скласти окрему заяву про те, що не буде старатися про номінацію на кандидата, якщо цього бажає та комісія, яка вирішує справу місця найближчої Республіканської Номінаційної Конвенції.

В Етіопії відбувається з'їзд міністрів закордонних справ Африки

Аддіс Абеба. — В столиці Етіопії почався в минулу середу 15 травня ц. р. з'їзд міністрів закордонних справ всіх африканських держав, за винятком білорасистської Південно-африканської Унії і Того, що його новий режим не є визнаваний всіма африканськими державами. Конференція міністрів з 31-х африканських країн попереджує з'їзд голів всіх тих держав, що їх формально гостюватиме етіопський імператор Гайле Селяссі. Ганський президент Кваме Нкрумах має пред'явити конференції проєкт своєрідної унії чи конфедерації всіх африканських держав, але закордонні обсерватори не ворожать тому проєктові великого успіху з уваги на політичні і психологічні розбіжності, існуючими між двома бльоками: т. зв. групою Касабланка (Об'єднана Арабська Республіка, Ґана, Ґвінея, Марокко, Малі і Альжир), яка проповідує „соціялізм" та має близькі зв'язки з СССР, і „групою Манровії", які, як колишні французькі колонії, здебільша зорієнтовані на Захід.

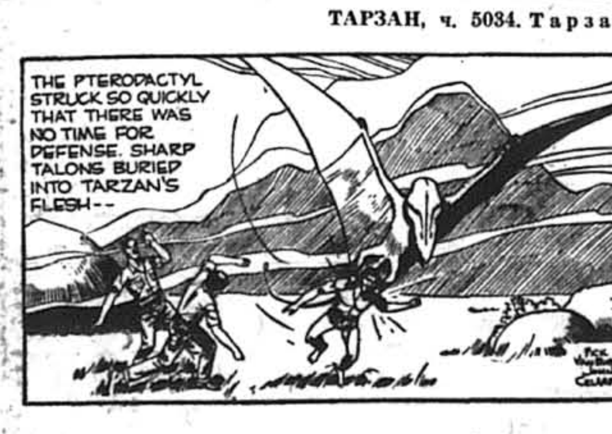
ЗДА озброїть і вивінує конґолійську армію

Леопольдвіль. — З'єдинені Держави повідомили конґолійський уряд, що вони займуться озброєнням та вивінуванням конґолійських збройних сил. Хоча ЗДА воліли, щоб справою конґолійських збройних сил зайнялися Об'єднані Нації і щоб вишкіл конґолійського наземного війська та летунства ішов під прапором ОН, проте вони погодились робити це й без фірми Об'єднаних Націй, коли збоку Об'єднаних Націй виявились труднощі. Конґолійський уряд звернувся спершу до Об'єднаних Націй, щоб ЗДА перейняли на себе вивінування збройних сил. Бельгія дала інструкторів для армії, Ізраїль зайнявся вишколом парашутистів, Італія вишколювала летунів, Норвегія моряків, а Канада сиґнальний корпус. Совєти і їх „невтральні" прислужники з Об'єднаною Арабською Республікою у проводі відразу гостро запротестували проти організування конґолійських збройних сил західніми країнами. Особливо подратувало арабські країни запрошення ізраїльських військовиків до цієї справи. Тому Генеральний секретар ОН відмовився підтримати цей плян. Тоді конґолійський уряд звернувся безпосередньо до всіх названих держав, які те запрошення прийняли. В цій справі приїздить до Америки на другий тиждень конґолійський генерал Жозеф Мобуту.

Президент пропонує Конґресові продовжити допомогу безробітним на 26 тижнів

Вашинґтон. — Президент Кеннеді 14-го травня просив Конґрес продовжити допомогу безробітним на дальших 26 тижнів, це значить, що вони могли б діставати федеральну допомогу цілий рік. Як Конґрес ухвалить цей закон, то 3,000,000 безробітних дістали б знов допомогу. Крім того законопроєкт плянує збільшити допомогу до половини тижневої платні, яку діставав безробітний під час праці. Вкладки працедавців мали б бути збільшені, щоб можна було фінансувати цю програму. Закон має відноситися до тих робітників, які довший час працювали і вже є довше безробітними, як 26 тижнів, і які вже вичерпали допомогу для безробітних. Згідсо з теперішнім законом майже дві треті безробітних вже вичерпали додаткових 13 тижнів. Щоб могти користати з нового закону робітник мусить працювати 104 тижні в попереднім трирічнім періоді. Тепер коло 14,800,000 робітників не мають права на допомогу з фондів безробіття при соціяльному забезпеченні.

ТАРЗАН, ч. 5034. Тарзан летить до неба!

Птеродактиль напав так швидко, що не було часу на оборону. Гострі кіхті зачепили за Тарзанове тіло...

І після того верескнувши тріюмфально, потвора розмахнула крилами і понесла мавполюда в напрямі до неба!